
12.01.2017

Eestis tegutsevate fondivalitsejate hallatavate varade maht kasvas kolmanda kvartali jooksul 4,5% ja kerkis esimest korda üle 5 miljardi euro, täpsemalt 5,1 miljardi euron. Hallatavatest varadest moodustasid 96% kollektiivportfellid ehk nii enda kui ka teiste valitsejate fondid, mille investeringuid juhitakse allhanke korras. Allhanke kliendivarade maht kasvas kvartali jooksul 2%, üle 1 miljardi euron.

Fondide turuväärtus suurenes kolmanda kvartali jooksul 4,2% ja ulatus 3,8 miljardi euron. Kõige kiiremini kasvas kinnisvara- ja aktsiafondide väärtus, vastavalt 12,2% ja 7%, kuid need moodustavad fondide kogumahust suhteliselt väikese osa. Kõige suurema osakaaluga fondide, kohustuslike pensionifondide turuväärtus kerkis kvartaliga 3,2% ja ulatus 3 miljardi euron. Vabatahtlike pensionifondide väärtus suurenes samal ajal 2,4%. Ainsana vähenes endiselt intressifondide väärtus, kvartali jooksul 0,6%.

Kuigi fondivalitsejad teenisid kolmandas kvartalis suuremat kasumit kui tavaliselt, sektori varade maht vähenes: teise kvartaliga võrreldes 0,7% ja moodustas 155,5 miljonit eurot. Seda mõjutas kahe turuosalise – LHV Varahalduse ja Danske Capitali – ühinemine, mis muu hulgas kahandas sektori koondbilansis finants-investeeringute mahtu ja suurendas immateriaalse vara mahtu. Lisaks tegid ka teised turuosaliselised muid omakapitaliga seotud tehinguid. Suurima osa sektori koondbilansist moodustavad raha ja raha ekvivalendid (43% bilansimahust), laenud (24%) ja pensionifondide osakud (21%). Kõigi nende varaliikide maht kolmanda kvartali jooksul suurenes. Varade struktuur on fondivalitsejate kaupa siiski väga erinev.

Fondivalitsejate puhaskasum oli kolmandas kvartalis 6,2 miljonit eurot, 30% suurem kui teises kvartalis. Püsikulud ei ole eriti muutunud, samas kui neto teenustasutulud on kasvanud. Püsikulude suhe neto teenustasutuludesse alanes seega kolmanda kvartali jooksul veelgi, 42%lt 38%ni. Kasumi kasvu on toetanud ka finantstulude suurenemine. 2016. aasta esimese kolme kvartali kasum oli 13 miljonit eurot ehk 9% suurem kui aasta varem.

Fondivalitsejate sektori omakapitali tootlikkus kerkis kolmanda kvartali lõpuks aasta baasile viiduna esimese poolaasta 6%lt 13%ni.

Fondivalitsejatele seatud usaldatavusnõudeid täitsid kolmanda kvartali lõpus kõik turuosaliselised. Lisaks täitsid kõik kohustuslike pensionifondide valitsejad neile kehtivat oma osakute omamise nõuet. Fondivalitsejate sektori kapitaliseeritus püsis väga hea: omavahendite nõude kaetus kvartali jooksul eriti ei muutunud ja oli 330%.

Peamised arengusuunad ja riskid

- 2016. aasta juuli lõpus jõustus LHV Varahalduse ja Danske Capitali ühinemine ning Danske Capitali tegevusload muutusid kehtetuks. Danske Capital andis LHV Varahaldusele üle kõik oma pensionifondid ja ühe eurofondi, ülejäänud fondid ja äriühinnid likvideeriti. Ühinemise tulemusel kasvas muu hulgas fondituru kontsentratsioon: kui enne oli kolme suurima valitseja käes 74% turust, siis pärast ühinemist 80%.
- Kolmandas kvartalis kogus hoogu arutelu madalamate valitsemistasudega pensionifondide üle. Mitmed fondivalitsejad on alandanud olemasolevate fondide tasusid. Finantsinspeksioon

registreeris 2016. aasta lõpus esimesed indeksfondidesse investeerivate pensionifondide tingimused. Nende muudatuste mõju fonditurule ja valitsejatele, eelkõige turujaotusele, saab aga selgemaks alanud aastal, sest järgmine fondivahetuspäev oli 2. jaanuaril 2017.

- Septembris võttis riigikogu menetlusse rahandusministeeriumi koostatud uue investeerimisfondide seaduse eelnõu. Seadus võeti vastu detsembri lõpus ja jõustus jaanuari alguses. Uue seaduse üks eesmärke on muuta Eesti fonditurg investorite ja fonditeenuste pakkujate jaoks atraktiivsemaks. Seadus võimaldab luua Eestis uusi investeerimisfondide tüüpe ja vähendada professionaalsetele investoritele mõeldud fondide halduskoormust. Lisaks soodustab seadus konkurentsi pensionifondide turul. Muu hulgas vähendati pensionifondide valitsejatele kehtivaid kapitalinõudeid aitamaks kaasa pensionifondide valitsejate lisandumisele. Uue seadusega täpsustati ka nõudeid fondivalitsejate sisekontrollisüsteemile.
- Fondivalitsejate suurimateks riskideks võib pidada turu- ja operatsiooniriski, kuid riskid ja nende olulisus varieeruvad fondivalitsejate kaupa märkimisväärselt. Kohustuslike pensionifondide valitsejad on rohkem avatud tururiskile, sest nende varadest moodustavad olulise osa valitsetavate pensionifondide osakud ehk oma osakud.

Finantsinspeksioon avaldab ülevaateid riikliku järelevalve alla kuuluvate finantssektori valdkondade olukorra ja arengusuundade kohta. Ülevaated põhinevad turuosaliste esitatud aruannetel ning avaldatakse andmete laekumise järgi kord kvartalis pankade, kindlustusseltside, fondivalitsejate, investeerimisühingute ja makseasutuste kohta. Ülevaated on kättesaadavad Finantsinspektsiooni veebilehel.